

Deres ref.: 24/3751

Oslo, 27. september 2024

HØRINGSSVAR FRA RETTSPOLITISK FORENING – HØRING OM ENDRINGER I UTLENDINGSFORSKRIFTEN - FRITT RETTSRÅD VED UTVISNING PÅ GRUNN AV ILAGT STRAFF ELLER SÆRREAKSJON, NÅR UTLENDINGEN HAR BARN I NORGE

1. Innledning

Rettspolitisk forening (Rpf) er en uavhengig forening bestående av jurister, advokater, studenter i juridiske fag og andre interesserte. Vi arbeider blant annet for å forsvare rettsstatlige verdier og for å bedre den rettslige situasjonen til sosialt vanskeligstilte grupper.

2. Kommentarer til forslaget

Rpf stiller seg svært positive til lovforslaget. Å utvide retten til fritt rettsråd for utlendinger som utvises som følge av straffbare handlinger som har barn i Norge er viktig og etterlengtet. Det vil bidra til å kunne overholde våre menneskerettslige og barnnerettslige forpliktelser i utvisningssaker, og øke rettssikkerheten i utlendingsforvaltningen.

Vi er enig i at bruken av ordet “flyktninger” i anmodningsvedtaket, må forstås som å gjelde alle utlendinger, siden flyktninger uansett er vernet mot retur. Videre vil belastningen for barnet være lik uavhengig av foreldrenes oppholdsstatus. Det sentrale her er at barnet ved utvisning vil bli fratatt samvær med en forelder.

Videre er vi enige i at retten til fritt rettsråd bør gjelde fra forhåndsvarsel om utvisning, og ikke alternativet som drøftes i høringsnotatet om å begrense tilbudet til å gjelde i klageomgangen. Selv om et slikt alternativ vil kunne redusere kostnader, vil det sentrale være å etablere tiltak som trykker barns rettssikkerhet på utvisningsfeltet slik departementet legger vekt på.

3. Øvrige merknader

3.1 Øke tilgjengeligheten i fengsel

De fleste som vurderes utvist som følge av brudd på straffeloven, vil sone i fengsel på tidspunktet for forhåndsvarsel eller vedtak om utvisning. Det er en kjent sak at de som soner i fengsel er mer utsatt når det gjelder å få realisert sine rettigheter. Å sitte inne innebærer en betydelig hindring for å få tilgang på rettslig bistand. Derfor ønsker Rpf å komme med en oppfordring til å utrede mulige tiltak for at rettighetsinformasjonen i norske fengsler styrkes. I den forbindelse er det viktig å få på plass en advokatordning i fengsel så raskt som mulig, slik det ble foreslått i NOU 2020:5 Likhet for loven.

3.2 Klagefristen bør utvides

Forvaltningslovens hovedregel i § 29 om tre ukers klagefrist bør ikke gjelde i saker hvor den som utvises soner sin straff i fengsel. Omstendighetene fører til at den innsatte ikke er like tilgjengelig for advokaten som fører saken, på samme måte som advokaten heller ikke er like tilgjengelig for den innsatte. Det er derfor behov for mer tid for at den enkelte advokat kan gjøre jobben sin på en tilstrekkelig og forsvarlig måte. Rpf mener derfor at klagefristen bør utvides.

3.3 Ordningen bør utvides til å gjelde alle som vurderes utvist på grunnlag av brudd på straffeloven.

Konsekvensene av utvisning er like inngripende for utlendinger som har brutt straffeloven som for dem som har brutt utlendingsloven, og det er derfor liten grunn til å skille mellom disse. Utvisning innebærer for mange at man må forlate et etablert liv og av den grunn oppleves tiltaket ofte som en mer inngripende reaksjon enn formell straff.

I tillegg gjelder ofte utvisningssaker - som i utlendingssaker generelt - mennesker med dårligere forutsetninger enn norske borgere til å navigere seg i et system hvor det søkes om å få behovsprøvd rettshjelp. Dette gjelder spesielt utvisning på grunn av brudd på straffeloven. Vilåårene for utvisning er vage og vurderingen inneholder en bred og omfattende forholdsmessighetsvurdering. Det medfører at det blir vanskelig for den enkelte å få oversikt over egne rettigheter, og ikke minst å realisere dem.

Samlet innebærer det at behovet for rettshjelp i disse typer utvisningssaker er stort. Rettshjelp bør derfor gis på lik linje til alle utlendinger som utvises, uavhengig av om de har brutt utlendingsloven eller straffeloven, eller om de har barn bosatt i Norge eller ikke.

Eventuelle spørsmål kan rettes til styret på styret2@rpf.no.

Med vennlig hilsen

Rettspolitisk forening v/

Kristine Hegle

Rana Alihosseinzadeh